

سیاحت نامه مسیو چریکف (۱۸۵۰ م تا ۱۸۵۲ م)

سرهنگ چریکف نماینده روسیه در کمیسیون تعیین حدود مرزی بین ایران و عثمانی (غرب ایران) بود. نماینده ایران، مشیرالدوله مهندس باشی (میرزا جعفرخان، که یکی از ۵ دانشجویی بود که عباس میرزا برای تحصیل علم توپخانه و مهندسی به انگلستان فرستاده بود و زبان‌های روسیه، انگلیسی و فرانسه را خوب می‌دانست و در این زمان حدود ۷۰ سال داشت) بود.

نماینده انگلیس در این کمیسیون کلنل ویلیام سون و معاونش گلاسکت بودند و نماینده عثمانی، درویش پاشا تعیین شده بود، قرار بود اختلاف مرزی ایران و عثمانی با نظر روسیه و انگلیس رفع شود.

این سفرنامه یادداشت‌های مسیو چریکف در این مأموریت است که در ۱۸۷۵ در پترزبورگ چاپ شده و در ۱۳۰۵ ق توسط آبکار مسیحی ترجمه و چاپ و تقدیم به ناصرالدین شاه شده است و بعد از انقلاب اسلامی در ۱۳۵۸ ش و ۱۳۷۹ ش تجدید چاپ گردید.

ص ۱۵۶: ... از نجف الی مدینه کاروان شانزده روزه می‌رود ولی راهی است موسوم راه زبیده که از آنجا هفت روزه می‌روند لکن اعراب آن راه را خراب و متروک نموده‌اند به

واسطه اینکه کاروان از راه پیچ و خم‌دار رفته و همواره در زیر اطاعت آنها بوده پول زیادی از زائرین (مکه) به دست آورند.

زمانی، ملائی می‌خواست خود را زودتر به مقصد (مکه) برساند اعراب به این راضی شدند لکن پول زیادی از او خواستند و شرط کردند که چشم‌های ملا را بسته تا اینکه راه را به نظر نیاورده و تشخیص طرق نداده، فوراً او را در عرض ۶ روز به مکه رساندند. ص ۱۵۷: ... از مدینه الی مکه بیست روزه می‌روند (آب و منازل بین راه خوب است) ولی از نجف به مدینه یک منزل ۴ روزه، آب نیست و زائران با مشکل رو به رو هستند (کاروان دارای ۱۰۰ شتر پیشرو و ۳۰۰ شتر اهل کاروان و ۱۰۰ شتر که از عقب کاروان محافظت می‌کنند)

... زوار فقیر در بین راه به واسطه پریشانی و استیصال و کم آبی زیاد تلف می‌شوند. قبر ... پیامبر (ص) در زیر گنبد طلا واقع است که در تمام ستون‌های آن حرم جمعاً جواهرات بی‌قیمت و گرانبها نصب نموده‌اند، سه عدد از ستون‌های حرم از طلای احمر می‌باشد و مابقی از مس نقاشی شده است. نزدیک قبر حضرت، قبر عمر و ابوبکر واقع شده، لکن عثمان از شهر خارج دفن شده، در مکه به محض ورود حضرات جمعاً به طرف حجر الاسود می‌روند، لکن در وقت دخول به حیاط آن خانه، باید از چند پله بالا بروند تا خود را به حجرالاسود برسانند، چهل و یک درب دارد که از درها داخل خانه

می‌شوند ، روی دیوارها (خانه) جمعاً مخمل سیاه کشیده‌اند ، حجرالاسود را در وسط خانه کعبه در روی تختی گذارده‌اند

ص ۱۵۸ : ... عرفه را ایرانی‌ها روزی می‌دانند که حضرت آدم ، حوا را ملاقات نموده و به وصال او رسید و یک روز بعد از عرفه را عید قربان می‌نامند.

ص ۱۶۰ : (معرفی طایفه سوزمانی که به معنای بی‌عفت است به این علت که شوهران این طایفه در راه می‌ایستند و برای زنانشان مشتری می‌برند و هرکدام ۵ تا ۱۰ شاهی برای هر زنی مشخص نموده‌اند، در ضمن هرکس در مجالس به شغل رقاصی و آوازخوانی مشغول باشد سوزمانی گفته و زنان بی‌عصمت را سوزمانی خطاب می‌کنند)

ص ۱۶۱ : ... (در زمان ناصرالدین‌شاه، لشکر ایران ۷۵ فوج و هر فوج هشت هزار نفر می‌باشند، سواره نظام ۳۰ هزار نفر است.)